

Universitat de Lleida

GUIA DOCENT
**FONAMENTS DEL TREBALL
SOCIAL**

Coordinació: MATA ROMEU, ANNA

Any acadèmic 2019-20

Informació general de l'assignatura

Denominació	FONAMENTS DEL TREBALL SOCIAL			
Codi	101707			
Semestre d'impartició	1R Q(SEMESTRE) AVALUACIÓ CONTINUADA			
Caràcter	Grau/Màster	Curs	Caràcter	Modalitat
	Grau en Treball Social	1	OBLIGATÒRIA	Presencial
Nombre de crèdits assignatura (ECTS)	6			
Tipus d'activitat, crèdits i grups	Tipus d'activitat	PRAULA	TEORIA	
	Nombre de crèdits	1.8	4.2	
	Nombre de grups	3	1	
Coordinació	MATA ROMEU, ANNA			
Departament/s	GEOGRAFIA I SOCIOLOGIA			
Informació important sobre tractament de dades	Consulteu aquest enllaç per a més informació.			
Idioma/es d'impartició	Català			
Horari de tutoria/lloc	Als dimecres de 18 a 19 de la tarda al despatx.			

Professor/a (s/es)	Adreça electrònica professor/a (s/es)	Crèdits impartits pel professorat	Horari de tutoria/lloc
MATA ROMEU, ANNA	anna.mata@udl.cat	9,6	

Objectius acadèmics de l'assignatura

- Es capaç d'emmarcar el Treball Social com una disciplina i professió dins de les Ciències Socials i comprèn coneixements base sobre: la identitat professional, el context socio - històric que determinarà la seva actuació, els procediments i formes d'intervenció pròpies per al seu exercici professional.
- Comprèn la complexitat del camp social i disposa d'una base cognitiva sòlida, on anar incorporant nous conceptes i noves estratègies d'acció.
- Comprèn la significació actual del treball social, la seva naturalesa, els fonaments i les diferents formes d'acció social de forma transversal; així com les influències culturals, econòmiques, polítiques i religioses de cada una de les etapes històriques de la disciplina.
- Comprèn la relació existent entre el treball social i les Ciències Socials; i coneix la implicació de ambdues en la aproximació a la realitat social.
- Es capaç de definir, delimitar i seguir els conceptes i terminologia fonamental del treball social.
- Es capaç de delimitar el rol del treball social en cada una de les àrees i camps específics en els que es desenvolupa.
- Té una actitud crítica i analítica davant dels problemes socials i les respostes que es donen.

Competències

CG1: Desenvolupar capacitat crítica, d'anàlisi i síntesi.

CG7: Exercir un aprenentatge autònom i adaptació a les noves situacions.

CE1: Conèixer la naturalesa, la història i els fonaments teòrics del treball social.

CE2: Conèixer els referents de les ciències humanes i socials que aporten el treball social elements de comprensió de la realitat social.

Continguts fonamentals de l'assignatura

Bloc I: Evolució històrica del treball social

TEMA 1 Trajectòria històrica de l'acció social. Precedents del treball social

1.1 De l'ajuda mútua i la caritat a la Beneficència

1.2 Els reformadors socials:

1.3 Entre la filantropia i l'assistència social

TEMA 2 Orígens del treball social

2.1. Naixement i evolució de la revolució industrial

2.2 El naixement del Treball Social a Gran Bretanya

TEMA 3 Procés de professionalització i naixement de la disciplina

3.1 Desenvolupament del Treball social als Estats Units

3.2 La COS

3.3 Mary Richmond

3.4 Settlements Houses

3.5 Jane Addams

3.6 Escola de Chicago

3.7 El treball social a Europa

TEMA 4 Origen i evolució del treball social a Espanya

4.1 Inicis de l'acció social a Espanya a l'època moderna

4.2 Desenvolupament del Treball Social a Espanya

4.3 Evolució i etapes del Treball Social

4.4 El Treball Social en el S. XXI

4.5 Noves oportunitats i noves perspectives per al Treball Social

Bloc II La identitat del treball social

TEMA 5 Conceptualització del treball social

5.1 Aproximació al concepte de treball social

5.2 Definició del treball social

5.3 Objecte del treball social

5.4 L'Objecte- Subjecte en el Treball social

TEMA 6 Fonamentació axiològica del treball social

6.1 La filosofia i la ideologia en el treball social

6.2 Valors i principis del treball social

6.3 Actitud professional

TEMA 7 Acció del treballador social

- 7.1 Rol del treballador social: relació d'ajuda i control social
- 7.2 Objectius del treball social
- 7.2 Funcions i tasques assignades
- 7.3 Criteris d'actuació
- 7.4 Les tècniques més utilitzades en treball social
- 7.5 Relació del treballador social amb les problemàtiques i els recursos socials

TEMA 8 Relació del treball social amb altres ciències

- 8.1 Disciplines que configuren el treball social
- 8.2 La interdisciplinarietat

Eixos metodològics de l'assignatura

La metodologia emprada serà diferent segons el punt del tema que caldrà aprofundir:

En el primer bloc, es combinarà les exposicions explicatives per part de la professora amb lectura de textos i recerca per part de l'alumne. Es realitzaran activitats individuals sobre els textos llegits, discussions en grup, exposicions orals i anàlisis de casos pràctics.

En el segon bloc, es facilitarà a l'alumne els continguts per part de la professora, visualitzacions de vídeos i es vincularà la teoria amb la pràctica mitjançant sociodrama, casos pràctics i altres activitats que permetin vincular teoria i pràctica.

En l'últim punt, i després de l'exposició explicativa per part de la professora de les diferents tècniques, l'alumne analitzarà situacions del treball social quotidianes per poder posar en pràctica els coneixements adquirits. En aquest bloc també es realitzaran activitats individuals i grupals, finalitzant amb una exposició oral on l'alumne demostrarà els conceptes adquirits.

Les exposicions explicatives i les diferents dinàmiques que es realitzin a l'aula s'aniran modificant per tal de captar l'atenció de l'alumne i per fomentar que aquest se senti partícip del seu propi procés educatiu. Tot el material teòric que s'utilitzi per part del professor/a, així com altres documents es penjaran al Sakai, campus virtual de la UdL.

No està permès l'ús del mòbil a classe.

Pla de desenvolupament de l'assignatura

SESSIÓ	MODALITAT (P/NP)	DESCRIPCIÓ	OBJECTIUS	TASQUES PROFESSOR/A	TASQUES ALUMNES
MÓDUL 1 1 hora 26	Presencial	Exposició teòrica dels continguts de la matèria	Facilitar informació als alumnes. Promoure actituds crítiques i comprensives. Estimular la motivació	Preparar continguts, planificar activitats alumnes, reforç de continguts	Reflexió sobre continguts, participació en les sessions, completar continguts
MÓDUL 2 26 hores	Presencial	Exposició teòrica dels continguts de la matèria	Facilitar informació als alumnes. Promoure actituds crítiques i comprensives. Estimular la motivació	Preparar continguts, planificar activitats alumnes, reforç de continguts	Reflexió sobre continguts, participació en les sessions, completar continguts

Sistema d'avaluació

SISTEMA D'AVALUACIÓ

Es considera òptim poder seguir el sistema d'avaluació contínua de l'assignatura. Aquesta es compon de quatre activitats:

Activitat	Puntuació	Prova
1	29%	Prova Escrita
2	25%	Activitats presencials a l'aula
3	20%	Presentacions orals a l'aula
4	26%	Dossier: presentació de treball

Rúbrica:

1- Prova escrita: Realització de una prova escrita individual, on s'avaluarà l'aprenentatge dels continguts i material complementari/bibliografia. Es puntuarà de 0 a 10 i per aprovar-la, caldrà obtenir-hi un mínim de 5 punts. Cada prova representa una proporció diferent del total de la nota de l'assignatura.

2-Activitats dels grups mitjans. Es puntuaran algunes de les activitats que es realitzant en els grups mitjans. Aquests exercicis consistiran en tasques grupals, lectura de textos, comentaris, etc. Es realitzarà l'activitat en l'aula i no es recolliran ni puntuaran activitats realitzades fora d'ella.

3- Presentació oral a l'aula, de caire individual. Format lliure sobre el tema: Què és per a tu el Treball Social?

4-Presentació d'un dossier sobre el rol i funcions del Treball Social

Totes les activitats són obligatòries per aprovar l'assignatura. Per a fer mitjana cal treure una puntuació mínima de 3 en cada una de les proves/activitats. Si hom no es presenta a una de les proves/activitats li comptabilitza com un "0" per fer mitjana amb les altres.

Els criteris que s'utilitzen per tal d'avaluar els continguts apresos ofereixen a l'alumne la possibilitat de demostrar tant les habilitats escrites, com les orals o la capacitat de treball en grup.

Tanmateix, aquells alumnes que no puguin seguir l'avaluació contínua (i ho demostrin, segons allò que preveu la normativa de la Udl i de la FEPTS) podran acollir-se a una avaluació alternativa. Aquesta consistirà en dues proves, a la fi del semestre, de caire teòric i pràctic; escrit, segons la següent distribució:

Activitat	Puntuació	Prova	Observacions
1	75%	Prova escrita. Dia 8 de gener de 2020. 8-9h	Prova amb preguntes de caire conceptual sobre el temari de l'assignatura. Es supera amb una qualificació mínima de 5 punts (sobre 10 punts totals). Prova amb dret a recuperació.
2	25%	Prova escrita. Dia 8 de gener de 2020. 9-10h.	Comentari de text sobre el temari de l'assignatura.

Bibliografia i recursos d'informació

BIBLIOGRAFIA BÀSICA

ADDAMS, J. (2013), Hull House: El valor de un centro social. Ediciones Paraninfo S.A. y

Consejo General del Trabajo Social.

ADDAMS, J. (2014) Jane Addams. Veinte años en Hull House. Murcia, Universidad de Murcia.

Editum

AGUILAR, M. J. (2013). Trabajo social: Concepto y metodología. Madrid: Paraninfo.

ANDER-EGG, E. (1994), Historia del Trabajo Social. Buenos Aires, Lumen.

ANDER EGG, E. (1996). Introducción al Trabajo Social. Buenos Aires: Lumen/Humanitas.

- BANKS, S. (1997), Ética y valores del Trabajo Social. Barcelona, Paidós
- BARBERO, J.M. (2009) El Treball Social a Catalunya 1932-1978. Valls, Hacer Editorial.
- CAPILLA PÉREZ, A.;VILLADÓNIGA GÓMEZ, J. C. (2004) Los Pioneros del trabajo social : una apuesta para descubrirlos : exposición bibliográfica : Escuela Universitaria de Trabajo Social. Huelva, Universidad de Huelva.
- DE LA RED, N. (1993), Aproximaciones al Trabajo Social. Madrid, Consejo General de Colegios Oficiales de Diplomados en Trabajo Social y Asistentes Sociales. Madrid, Siglo XXI.
- ESCARTÍN, M. J. (1994). Introducción al Trabajo Social I. Alicante: Aguaclara.
- ESCARTÍN, M. J. (1997). Introducción al Trabajo Social II. Alicante: Aguaclara.
- FERNÁNDEZ GARCÍA, T. coord. (2009), Fundamentos del Trabajo Social. Madrid, Alianza Editorial.
- FERNÁNDEZ GARCÍA, T. y ALEMÁN BRANCHO, C. (2003), Introducción al Trabajo Social. Madrid, Alianza Editorial.
- MIRANDA ARANDA, M. (2004), De la caridad a la ciencia. Pragmatismo, Interaccionismo simbólico y Trabajo Social. Zaragoza, Mira Editores.
- MIRANDA ARANDA, M. (2013), Aportaciones al Trabajo Social. Zaragoza, Prensas de la Universidad de Zaragoza.
- MOIX MARTÍNEZ, M. (1991), Introducción al Trabajo Social. Madrid, Trivium.
- RICHMOND, M.E. (1982), Caso social individual. Buenos Aires, Humanitas.
- RICHMOND, M.E. (2005), Diagnóstico Social. Consejo General de Colegios Oficiales de Diplomados en Trabajo Social y Asistentes Sociales. Madrid, Siglo XXI.
- RIVAS, M. J. (2000). Manual de Treball Social. València: Universitat de València.
- VV.AA. (1994), Cuatro siglos de Acción Social: De la beneficencia al Bienestar Social. Madrid, Siglo XXI.
- ZAMANILLO, T. y GAITÁN, L. (1991), Para comprender el Trabajo Social. Pamplona, Verbo Divino.

BIBLIOGRAFIA COMPLEMENTÀRIA

- BARBERO, J.M. (2002) El Trabajo Social en España. Huesca, Mira.
- BAUDRILLARD, J. (1976), La génesis ideológica de las necesidades. Barcelona, Anagrama.
- BORTOLI, B. (2006), I giganti del lavoro sociale. Gardolo, Erickson
- CAMPOS ANTOÑANZAS, MA. (1978), Introducción al Trabajo Social. Vitoria, Caja de Ahorros Municipal de Vitoria.
- DE PAULA FALEIROS, V. (1983), Metodología e ideología del Trabajo Social. Buenos Aires, Humanitas.
- DE ROBERTIS, C. (1988), Metodología de la intervención en el Trabajo Social. Buenos Aires, El Ateneo.
- DE ROBERTIS, C. (2003), Fundamentos del trabajo social. Ética y metodología. Valencia,

Nou Llibres.

ESCARTÍN CAPARRÓS, MJ. (1998), Manual de Trabajo Social. Modelos de práctica profesional. Alicante, Aguaclara.

GALLIZO LLAMAS, M. (2012) Concepción Arenal y la humanización del sistema penitenciario. En: Acciones e investigaciones Sociales, 32, 45-59. Zaragoza, Universidad de Zaragoza.

GARCÍA ALBA, J. y MEILÁN, J.R. (1993), Hacia un nuevo enfoque del Trabajo Social. Madrid, Narcea.

GEREMEK (1998) La piel y la horca. Madrid, Alianza.

JOVELIN, E. (2008) Histoire du Travail Social en Europe. Paris, Vuibert.

LACALZADA, M^oJ. (2006) Concepción Arenal. El enigma de la libertad. Santander, Universidad de Cantabria.

LACALZADA, M^oJ. (2012) Concepción Arenal. Mentalidad y proyección social. Zaragoza, Prensas Universitarias de Zaragoza.

LÁZARO, S.; RUBIO, E.; JUÁREZ, A.; MARTÍN, J. y PANIAGUA, R. (2007), Aprendiendo la práctica del Trabajo Social. Madrid, Comillas.

LLOVET, J. J. y USIETO, R. (1990), Los trabajadores sociales. De la crisis de identidad a la profesionalización. Madrid, Popular.

OJINAGA BADÍA, S. Et al (1990), Cuestiones en torno al trabajo social. Madrid, Editorial Popular.

PARDINAS, F. (1993), Metodología y técnicas de investigación en las ciencias sociales. Madrid, Siglo XXI.

PAYNE, M. (2002), Teorías contemporáneas del trabajo social: una introducción crítica. Barcelona, Paidós.

RAYA, E. Y PASTOR, E. (2016) Trabajo Social, Derechos Humanos e Innovación Social. Logroño, Aranzadi.

ROSELL, T. (1989), La entrevista en Trabajo Social. Barcelona, Euge.

RUBÍ, C. (1991), Introducción al trabajo social. Barcelona, Escuela universitaria de treball social.

RUIZ BERRIO, J. (1994) Educación y marginación social. Homenaje a Concepción Arenal. Madrid, Universidad Complutense de Madrid y Consejería de Presidencia del Gobierno de España.

SALCEDO MEGALES, D. (1999), Los valores en la práctica del Trabajo Social. Madrid, Narcea.

VÉLEZ RESTREPO, O.L. (2003), Reconfigurando el Trabajo Social. Perspectivas y tendencias contemporáneas. Argentina, Espacio Editorial.